

Aflossen is ook investeren

Jappie Rijpma: 'Bij hoge melkprijs is fors investeren onverstandig'

Wat is er gebeurd met de verbeterde melkopbrengsten uit 2007? Alfa-deskundigen Jappie Rijpma en Rick Hoksbergen hebben op een rij gezet waarin en in welke mate veehouders het afgelopen jaar hun melkgeld investeerden.

Waar is het melkgeld gebleven dat veehouders het afgelopen winterseizoen ontvingen dankzij de aantrekkende zuivelprijzen? Hogere kosten voor voer, kunstmest en energie slokten weliswaar een aanmerkelijk deel van de winst op, toch is er gemiddeld genomen meer verdiend (tabel 1). Uit berekeningen van Alfa-accountants blijkt dat de hogere melkgeldinkomsten het investeringsge-

drag van de melkveehouder behoorlijk hebben aangewakkerd. 'Per 100 kg melk is er gemiddeld voor 17,09 euro geïnvesteerd. Dat is vijf euro meer dan in voorgaande jaren', vertelt Rick Hoksbergen, bedrijfskundig adviseur bij Alfa. Zijn berekeningen (tabel 2) bestrijken een gebroken boekjaar en lopen van 1 mei 2007 tot en met 30 april 2008, precies het tijdspeel waarin de melkprijs heeft gepiekt.

In de dataset zitten 183 bedrijven, opgesplitst naar omvang. 'De bedragen variëren sterk en lopen uiteen van een desinvestering – een verkoop – van 460.000 euro tot een investering van 3,6 miljoen euro. Grotere bedrijven investeren meer dan kleinere, zowel absoluut als relatief. Melkveehouders vanaf één miljoen kg melk investeerden zelfs 21,57 euro per 100 kg melk, tegen 14,91 euro voor de bedrijven tot zes ton melk. Zoals verwacht investeerden de bedrijven in de berekende periode het meest in grond en gebouwen: 65 tot 81 procent van de investeringen. Een gemiddeld bedrijf stak 153.600 euro in grond en stalbouw.'

Te forse investeringen

De melkveehouderij geeft vol gas, beaamt ook senior adviseur Jappie Rijpma. Hij benadrukt dat het beeld dat uit de cijfers naar voren komt nog maar een indicatie is voor de werkelijke investeringsdrang. 'De plannen en afspraken die met bouwbedrijven zijn

Jappie Rijpma:
'Aflossen is niet stilstaan, maar bufferen'

gemaakt, zitten er niet in verwerkt. Bouwbedrijven zitten nog steeds vol; ik voorzie voor volgend jaar nog extremere cijfers.'

Uit tabel 2 valt op te maken dat bedrijven meer investeren dan hun investeringsruimte toelaat (de totale opbrengst minus de kritieke melkopbrengst, het geld waarbij nog net aan alle verplichtingen kan worden voldaan). Simpelweg betekent dit dat er geld geleend moet worden, op zichzelf niet overkomelijk als het rendement oplevert. Zonder direct rendement stijgen alleen de kosten, dit brengt volgens Rijpma sommige bedrijven langzamerhand wel in de gevarezone. 'Er zullen ook afvallers komen. Als de prijzen oplopen, is het nooit verstandig om zo fors te investeren, omdat er op het moment dat de prijzen onder druk komen te staan niet meer aan de betalingsverplichtingen kan worden voldaan. Wat vandaag de dag echt anders is dan voorheen is de toegenomen schommeling in opbrengsten en kosten, waardoor er meer risico ontstaat op kaskorten.' Hoksbergen merkt op dat hogere financieringslasten dit risico versterken: 'Daarom merken we dat bij er bij het doorrekenen van een investering steeds vaker discussie is over de te hanteren prijzen voor melk en bijvoorbeeld voer. Twee cent op een miljoen kg melk kan al bepalen of een investering haalbaar is of niet.'

Rick Hoksbergen:
'Een besluit wordt sterk beïnvloed door de buurman'

Niet investeren is geen stilstand

In melkquotum investeerden melkveehouders nauwelijks in het jongste boekjaar. De veehouders die wel investeerden in productierechten (24%) kochten gemiddeld een portie van maar 20.000 kg melk. Een logisch gevolg van het naderende einde van het quotumtijdperk? Hoksbergen: 'Een aantal steekt daar wel op in. Nu investeren in stallen en grond betekent na 2015 volop kunnen produceren is de gedachte.' Rijpma vult aan: 'Maar voor die 20.000 kg extra melk is er ruim 320.000 euro besteed aan grond, gebouwen en machines. Dat is 1,60 euro per extra kg melk aan rente en aflossing. Die lasten moeten veehouders tot 2015 nog wel blijven dragen met de huidige productie. Dat is best nog een eind als je bedenkt dat deze lasten zich jaar na jaar ophopen.'

	2006-2007	2007-2008
aantal melk- en kalfkoeien	107,2	112,8
oppervlakte grond voor melkveehouderij (ha)	65,83	66,78
melkquotum (kg)	863.132	880.653
opbrengsten		
melk	29,68	38,69
omzet en aanwas	2,47	2,68
overig	0,90	0,99
totaal opbrengsten	33,05	42,36
voerkosten		
voerkosten	5,58	7,66
kosten melkvee	2,45	2,72
kosten gewas	1,10	1,03
saldo melkvee	23,92	30,95
overige opbrengsten	5,70	5,21
niet-toegerekende kosten		
huur, afschrijving en rente	10,33	10,63
	15,29	15,47
arbeidsopbrengst ondernemers	4,00	10,06

Tabel 1 – Resultaten melkvee in euro's per kg melk (bron: Alfa)

	37	92	54
aantal bedrijven	< 6	6-10	>10
omvang (tonnen melk)			
investeringen (in euro's)			
quotum	4196	1117	7322
grond en gebouwen	48.546	114.722	246.378
machines en werktuigen	26.369	23.561	67.014
auto	3551	3165	5899
totaal investeringen	74.270	140.331	326.613
(per kg melk)	14,91	17,09	21,57
melkopbrengst	193.823	308.543	581.852
kritieke opbrengst	186.733	279.383	514.191
(per kg melk)	37,5	34,0	34,0
totale opbrengst	245.390	377.055	707.338
investeringsruimte			
= totale opbrengst – kritieke opbrengst	58.657	97.672	193.147
(per kg melk)	11,77	11,90	12,76

Tabel 2 – Investeringsruimte in boekjaar 1 juni 2007 t/m 31 mei 2008 (bron: Alfa)

In 2015 is dat voor de categorie grootste bedrijven 224.000 euro (zeven maal 20.000 maal 1,60 euro). Betekent dit dat een melkveehouder er beter aan doet zeven jaar stil te staan? Hoksbergen: 'Melkveehouders moeten af van het idee dat niet investeren stilstand ofwel achteruitgang betekent. Twintig procent van de 183 bedrijven in de dataset heeft niet geïnvesteerd maar extra afgelost. Die categorie staat in mijn ogen niet stil, maar reserveert een buffer voor de komende jaren.'

Het valt de bedrijfskundige op dat de middengroep (6 ton melk tot één miljoen kg) een meer verant-

	37	92	54
aantal bedrijven	< 6	6-10	>10
omvang (tonnen melk)			
afschrijvingen	5,60	4,78	4,85
aflossingen	3,97	3,72	3,48
verschil	1,63	1,06	1,37

Tabel 3 – Afschrijvingen en aflossingen in euro's per kg melk (bron: Alfa)

woord investeringsbeleid volgt. Bij hen is het verschil tussen aflossingen en afschrijvingen het kleinst (tabel 3) en dat betekent dat er geen schuld meer staat op het moment dat een bepaalde investering is afgeschreven. 'Als die schuld er nog wel is en er is behoefte aan een nieuwe investering, dan zit er voor een bedrijf niets anders op dan zich dieper in de schulden te steken.' Rijpma: 'Banken willen nog wel eens stellen: 'Dat aflossen, dat komt nog wel, maar dat vergroot voor de veehouder wel zijn afhankelijkheid van vreemd vermogen.'

Kleinere wereld

Het valt de bedrijfskundigen op dat veehouders die investeren in stalbouw sinds 2007-2008 royaler zijn met hun investeringsplannen. 'In 2005 werd er gezocht naar stallen voor 2000 euro per koeplaats met een eenvoudig concept. Daar hoor ik nu niemand meer over. Het komt er in de praktijk op neer dat bedrijven nu drie keer zoveel uitgeven bij een uitbreiding om dezelfde melk naar de fabriek te brengen', zegt Rijpma, die daarbij wel nuanceert dat de prijzen van bouwmaterialen zijn toegenomen. Maar tegen deze verdrievoudiging in bouwkosten staat nog geen verdrievoudiging van de melkprijs, merken beide adviseurs op.

Op de vraag welke investeringskeuzen Hoksbergen en Rijpma nu zelf zouden maken als ze een melkveebedrijf moesten runnen, blijft het even stil. Hoksbergen: 'Ik heb in die schoenen gestaan en wat mij persoonlijk opvalt, is dat je je als veehouder minder bewust bent van de financiële stromen op je bedrijf, je wereld is kleiner. Een besluit wordt sterker beïnvloed door de buurman dan door harde cijfers. Ik was als veehouder meer gefocust op het saldo en de technische resultaten. Acht op de tien veehouders kent zijn voerkosten, maar als één op de tien zijn vaste kosten kent, is het veel. Terwijl de vaste kosten minstens zo belangrijk zijn. Mest afzetten voor tien euro per kuub is voor veel veehouders een ramp, maar het is meestal goedkoper dan het aankopen van grond.' Rijpma: 'Wat voorop moet staan bij een investering is of het rendement oplevert. Op een gegeven moment moet je kunnen zeggen: dit is de limit, niet meer dan 30.000 euro voor een hectare grond. Sommige ondernemers hebben een natuurlijke drang om vooraan te staan, wat het ook kost, dat zit in de psyche van de mens.'

Tijmen van Zessen